

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Волинський національний університет імені Лесі Українки
Факультет філології та журналістики
Кафедра української мови та лінгводидактики

СИЛАБУС

вибіркового освітнього компонента

ОСНОВИ КОМУНІКАТИВНОГО УСПІХУ

**підготовки здобувачів освіти першого
(бакалаврського) рівня**

Силабус вибіркового освітнього компонента «*Основи комунікативного успіху*» підготовки здобувачів освіти першого (бакалаврського) рівня.

Розробник: Мельник Ірина Анатоліївна, професор кафедри української мови та лінгводидактики, доктор філологічних наук, професор.

Погоджено

Гарант освітньо-професійної програми: Бортнік Ж. І.

Силабус освітнього компонента затверджено на засіданні кафедри української мови та лінгводидактики

протокол № 1 від 27 серпня 2025 р.

Завідувач кафедри:

Костусяк Н. М.

© Мельник І. А., 2025 р.

I. ОПИС ОСВІТНЬОГО КОМПОНЕНТА

Найменування показників	Галузь знань, спеціальність, освітньо-професійна програма, освітній рівень	Характеристика освітнього компонента
Денна (очна) форма здобуття освіти	Галузь знань А Освіта, спеціальність А4 Середня освіта, ОПП «Українська мова. Українська та зарубіжна літератури. Літературна майстерність» ОР бакалавр	Вибірковий
Кількість годин/кредитів <u>150 / 5</u>		Рік навчання <u>2</u>
		Семестр <u>4</u>
ІНДЗ: <u>немає</u>		Лекції <u>10</u> год.
		Практичні <u>20</u> год.
	Самостійна робота <u>110</u> год.	
Мова навчання	Консультації <u>10</u> год.	
	Форма контролю: залік	
	українська	

II. ІНФОРМАЦІЯ ПРО ВИКЛАДАЧА

Мельник Ірина Анатоліївна

Науковий ступінь *доктор філологічних наук*

Вчене звання *професор*

Посада *професор кафедри української мови та лінгводидактики*

Контактна інформація: melnyk.iryana@vnu.edu.ua , ira_melnyk@ukr.net

Дні занять: <https://ps.vnu.edu.ua/cgi-bin/timetable.cgi?n=700>

III. ОПИС ОСВІТНЬОГО КОМПОНЕНТА

Анотація курсу

Силабус вибіркового освітнього компонента «*Основи комунікативного успіху*» складено з урахуванням можливості формування індивідуальної освітньої траєкторії здобувачів освіти першого (бакалаврського) рівня. Він передбачає оволодіння ефективними методами і прийомами успішної комунікації з опорою на теоретичні надбання національного та світового досвіду в галузі мовленнєвої комунікації, риторики, найкращих взірців красномовства. Вивчення цього освітнього компонента пов'язане з реалізацією надважливого завдання сучасних закладів вищої освіти – підготувати фахівця, що вільно оперує комплексом компетентностей – динамічною комбінацією знань, умінь, навичок, способів мислення, поглядів, цінностей, інших особистих якостей тощо, які сприятимуть успішній соціалізації, професійній та/або подальшій навчальній діяльності, ефективній взаємодії мовців у різних функційних сферах, дадуть змогу ознайомитися з психологічними, логічними засобами впливу, послуговуватися ефективними комунікативними моделями в різноманітних мовленнєвих ситуаціях, стежити за культурою свого мовлення, виховувати мовнокомунікативні якості лідера, почуття відповідальності за свої мовленнєві дії, миттєво реагувати на комунікативні та інформаційні потреби XXI сторіччя тощо.

Пререквізити

Освітній компонент «*Основи комунікативного успіху*» спирається на знання базового (шкільного) курсу української мови. Він також пов'язаний із вищівськими дисциплінами: «Вступ до спеціальності», «Культура педагогічного мовлення та риторика», «Фонетика і лексикологія української мови», «Українська мова за професійним спрямуванням» та ін.

Постреквізити

Знання, уміння й навички, отримані здобувачами освіти під час опрацювання курсу, можна використати для вивчення освітніх компонентів, пов'язаних із мовнокомунікативною діяльністю, під час проходження педагогічної практики, написання курсової роботи, а також у майбутній професійній та подальшій навчальній діяльності тощо.

Мета й завдання освітнього компонента

Мета вибіркового освітнього компонента «Основи комунікативного успіху» передбачає опанування найважливіших теоретико-методологічних знань про специфіку ефективного мовного спілкування в різних мовленнєвих ситуаціях, про систему прийомів та засобів мовного впливу на учасників комунікативного процесу, а також вироблення та вдосконалення вмінь і навичок до самостійного поповнювання знань, їх творчого застосування в різних мовленнєвих ситуаціях, виховання національно свідомих, духовно багатих особистостей з високим рівнем мовнокомунікативної компетентності, готових миттєво реагувати на новітні інформаційно-комунікативні та професійні виклики.

Основними завданнями вибіркового освітнього компонента є ґрунтовне оволодіння теоретичними знаннями про ефективні методи та прийоми комунікативного впливу на співрозмовників, що слугуватимуть успішній взаємодії мовців у побутовій та професійній сферах, практичному використанню вербальних і невербальних засобів в міжособистісному спілкуванні; опануванню й закріпленню вмінь і навичок, пов'язаних з ефективними прийомами та засобами впливу на співрозмовника; ознайомленню зі складниками успішної усномовленнєвої комунікації; доречному послуговуванню правилами мовленнєвого етикету; опануванню складників, що посилюють діловий імідж комуніканта, закріпленню випрацьованих нових рекомендацій з уживання та залучення до активного впровадження ортоепічних, наголосових, лексичних, граматичних та інших норм української літературної мови як підґрунтя професійного успіху майбутніх фахівців; активізації та збагаченню словникового запасу здобувачів освіти; виробленню вмінь і навичок вимови звуків і звукосполук, словозміни, словотворення та слововживання, нормативного наголошення слів та інтонуювання висловлень і под.; послідовному дотриманню норм академічної доброчесності; виховуванню почуття поваги до державної мови і под.

Soft skills:

- здатність логічно і критично мислити;
- креативність, оригінальність, ініціативність;
- здатність до логічної аргументації;
- уміння працювати в команді;
- лідерство;
- навички ефективної комунікації;
- навички емпатії в комунікативних ситуаціях;
- розв'язання проблем та формування ідей;
- здатність керувати своїм часом;
- уміння вчасно та якісного виконувати поставлені завдання.

Структура освітнього компонента

Назви змістових модулів і тем	Усього	Лекції	Практ.	Конс.	Сам. роб.	Форма контр./ Бали
ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 1. Теоретичні основи мовної комунікації						
Тема 1. Природа комунікації.	14	1	2	1	10	10 Ю, РМГ, ВЗ
Тема 2. Компоненти комунікації	14	1	2	1	10	10 ФО, ВЗ, ДС
Тема 3. Форми мовного спілкування	28	2	4	2	20	20 БС, ФО, РМГ, ВЗ
Разом за змістовим модулем 1	56	4	8	4	40	40
ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 2. Мистецтво успішної комунікації						
Тема 4. Складники успішної усномовленнєвої комунікації	28	2	4	2	20	10 БС, ФО, РМГ, ДС
Тема 5. Етикет мовленнєвого спілкування	20	2	2	1	15	10 БС, Ю, ВЗ, ДС
Тема 6. Діловий етикет. Психологія ділового спілкування	13	-	2	1	10	10 Ю, ДС РМГ, ВЗ
Тема 7. Культуромовна компетентність як підґрунтя професійного успіху фахівця	20	2	2	1	15	20 ФО, ДС РМГ, ВЗ
Тема 8. Мовнокомунікативні девіації, їхня типологія	13	-	2	1	10	10 БС, ФО, РМГ, Т
Разом за змістовим модулем 2	94	6	12	6	70	60
Всього годин / Балів	150	10	20	10	110	100

*Форми роботи і контролю: ФО – фронтальне опитування, Ю – індивідуальне опитування, БС – бесіда, ДС – дискусія, ВЗ – виконання практичних завдань, вправ, Т – тести, РМГ – робота в малих

групах.

Завдання для самостійного опрацювання

Самостійна робота студентів охоплює опрацювання запропонованої літератури, вивчення теоретичних питань до тем практичних занять, а також виконання практичних завдань і вправ. Для забезпечення самостійного опанування матеріалу пропонуємо перелік необхідної навчальної, навчально-методичної літератури. Ефективність самостійної роботи студента викладач виявляє на практичному занятті й відбиває в загальній оцінці за тему.

IV. ПОЛІТИКА ОЦІНЮВАННЯ

Політика викладача щодо здобувача освіти

Політика оцінювання здобувачів освіти відповідає [«Положенню про поточне та підсумкове оцінювання знань здобувачів вищої освіти Волинського національного університету імені Лесі Українки»](#) та [«Порядку визнання результатів навчання, отриманих у формальній, неформальній та/або інформальній освіті у Волинському національному університеті імені Лесі Українки»](#).

Здобувач освіти повинен систематично відвідувати практичні заняття з курсу, дотримуватись графіка та розкладу занять, затверджених факультетом, має опрацювати матеріал, передбачений планом практичного заняття (опрацювати рекомендовану до теми літературу й виконати запропоновані практичні завдання), а також своєчасно звітувати і виконувати поставлені перед ним завдання. За поточну навчальну діяльність здобувач освіти максимально може отримати 100 балів.

Політика викладача щодо дотримання принципів академічної доброчесності Увесь освітній процес побудований на засадах доброчесності, справедливості, порядності, відповідальності за результати своєї діяльності, довіри та толерантності до його учасників, об'єктивності оцінювання, соціальної та гендерної рівності. Готуючись до практичних занять, здобувачі освіти повинні пам'ятати про неприпустимість подання інформації, що не стосується проблематики, про коректність подання інформації, а також дотримання всіх інших норм академічної доброчесності та кодексу етики. У разі їхнього порушення передбачено покарання, зокрема перескладання тем тощо. (Див.: 1. [Кодекс академічної доброчесності Волинського національного університету імені Лесі Українки](#). 2. [Положення про систему запобігання та виявлення академічного плагіату у науково-дослідній діяльності здобувачів вищої освіти і науково-педагогічних працівників Волинського національного університету імені Лесі Українки](#).)

Політика щодо дедлайнів та перескладання Якщо через поважні причини здобувач освіти не відвідав заняття чи хоче покращити свій результат, то в дні консультацій він зможе скласти тему, але не пізніше як за тиждень до дати призначення заліку.

Можливість визнання результатів навчання, отриманих у формальній, неформальній та інформальній освіті

За наявності документа про опанування сертифікатного курсу, дотичного за проблематикою до ВОК «*Основи комунікативного успіху*», здобувач освіти може не складати однієї чи кількох тем (відповідно до кількості зазначених у сертифікаті годин).

Можливість отримати додаткові (бонусні) бали

Здобувач освіти, який брав активну участь у роботі конференцій, в олімпіадах, конкурсах студентських наукових робіт, а також підготував наукові публікації, досяг значних результатів у своїй діяльності, може додатково отримати бали, що будуть зараховані як результати поточного контролю з освітнього компонента.

V. ПІДСУМКОВИЙ КОНТРОЛЬ

Якщо за результатами поточної роботи здобувач освіти набрав менш ніж 60 балів, то він складатиме залік під час ліквідації академічної заборгованості. За таких умов бали, отримані під час поточного оцінювання, будуть анульовані (див.:

[«Положення про поточне та підсумкове оцінювання знань здобувачів вищої освіти Волинського національного університету імені Лесі Українки»](#) та [«Порядок визнання результатів навчання, отриманих у формальній, неформальній та/або інформальній освіті у Волинському національному університеті імені Лесі Українки»](#)). На заліку здобувач освіти може отримати максимальну 100 балів. Кожен білет містить два теоретичні питання. За кожне питання максимальна можна отримати по 50 балів.

Перелік питань для підсумкового контролю

1. Природа комунікації.
2. Компоненти комунікації
3. Форми мовного спілкування.
4. Основи риторичної комунікації.
5. Побутове та професійне спілкування.
6. Видові й жанрові особливості публічного мовлення.
7. Універсальне та ідіоетнічне в усномовленнєвій комунікації.
8. Складники успішної усномовленнєвої комунікації.
9. Ефективне спілкування, його специфіка, таємниці.
10. Мистецтво слухати і чути – важливі компоненти теорії і практики комунікації.
11. Мовчання як комунікативна одиниця.
12. Рекомендації щодо техніки усного спілкування.
13. Невербальні засоби спілкування, їх класифікація.
14. Акустичні засоби спілкування.
15. Оптичні засоби спілкування.
16. Уміле використання невербальних засобів – запорука комунікативного успіху.
17. Етикет мовленнєвого спілкування. Типові етикетні ситуації. Парадигма мовних формул.
18. Діловий етикет. Імідж ділової людини. Психологія ділового спілкування.
19. Використання ефективних мовних формул у професійній практиці фахівця.
20. Мовнокомунікативна компетентність лідера.
21. Культуромовна компетентність як підґрунтя професійного успіху фахівця.
22. Система мовних прийомів нейтралізації конфліктних ситуацій.
23. Дотримання чинних мовних норм – запорука комунікативного успіху.
24. Типологія мовних помилок.
25. Комунікативні девіації, їх типологія.

VI. ШКАЛА ОЦІНЮВАННЯ ЗАЛІКУ

Оцінка в балах	Лінгвістична оцінка
90–100	Зараховано
82–89	
75–81	
67–74	
60–66	
1–59	Не зараховано (необхідне перескладання)

VII. РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

1. Абрамович С. Д., Чікарькова М. Ю. Мовленнєва комунікація : підручник. Київ : Видавничий дім Дмитра Бураго, 2013. 464 с.
2. Бацевич Ф. С. Основи комунікативної лінгвістики. Київ : Академвидав, 2004. 344 с.
3. Брага І., Дорошенко Л., Силка А. Від звука до тексту: аналіз мовних одиниць різних рівнів : навч. посібник. Суми, 2019. 348 с.
4. Борґ Дж. Мистецтво говорити: таємниці ефективного спілкування. Харків : Фабула, 2021. 304 с.
5. Голубєв В. Ефективність: для тих, хто працює з інформацією. 2-ге вид., зі змін. Тернопіль : Мандрівець, 2020. 160 с.
6. Городенська К. Українське слово у вимірах сьогодення. Київ : КММ, 2019. 208 с.
7. Закон України Про забезпечення функціонування української мови як державної. Режим доступу : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2704-19#>.
8. Картер А. Не бійся спитати: 10 кроків до вдалих переговорів /перекл. з англ. Київ : Лабораторія, 2021. 222 с.
9. Красницька О. В. Основи ораторського мистецтва та риторичної комунікації : практикум / Нац. ун-т оборони України ім. Івана Черняхівського, каф. сусп. наук. Київ : Компринт, 2019. 109 с.
10. Костусяк Н. М. Академічна риторика : навч. посібник. Луцьк : Надстир'я, 2021. 128 с.
11. Культура мови : від теорії до практики : [монографія] / Л. Струганець та ін.; за ред. Л. Струганець. Тернопіль : Навчальна книга. Богдан, 2015. 216 с.
12. Куляс П. П. Типологія помилок (У корекційних таблицях) : навч. посібник. Київ, 2011. 150 с.
13. Куньч З., Городиловська Г., Шмілик І. Риторика : підручник / Нац. ун-т «Львів. політехніка». 2-ге вид., допов. Львів : Вид-во Львів. політехніки, 2018. 495 с.
14. Левчук І. П. Мистецтво урочистої промови: теоретичний мінімум. Луцьк : Вежа-Друк, 2014. 20 с.
15. Лівін М. Сторітелінг для очей, вух і серця. 2-ге вид. Київ : Наш формат, 2021. 184 с.
16. Локайчук С.М. Техніка «малої розмови» (small talk) у професійній комунікації. Актуальні проблеми сучасної науки: матер. IV Міжнар. наук.-практ. інтернетконф. Київ, 2021. С. 42–43.
17. Макович Х. Я., Вербицька Л. О., Капітан Н. О. Словник термінів і понять з риторики. Львів : [б. в.], 2016. 140 с.
18. Мацько О. М. Практична риторика : навч. посібник / Київ. нац. ун-т ім. Тараса Шевченка. Київ : Київський університет, 2019. 239 с.
19. Мельник І. А. Основи правописної та культуромовної компетентності вчителя. Практикум : навч. посібник. Луцьк : Надстир'я, 2022. 192 с.

20. Мельник І. А. Основи комунікативного успіху: електронний вибірково-освітній компонент дистанційного навчання в програмі «Moodle» для здобувачів напряму підготовки бакалавра для всіх спеціальностей (рекомендовано до використання в навчальному процесі науково-методичною радою ВНУ імені Лесі Українки (протокол № 10 від 21 червня 2023 р.)). URL : <https://moodle.vnu.edu.ua/course/view.php?id=2561>

21. Мельник Ірина. Формування мовнокомунікативної компетентності під час вивчення освітнього вибіркового компонента «Основи комунікативного успіху». *УКРАЇНСЬКА МОВА В СУЧАСНОМУ НАУКОВОМУ ВИМІРІ : матеріали II Міжнародної наукової конференції, м. Луцьк, 1–2 червня 2023 рік*; відп. ред.: Н. М. Костусяк, І. А. Мельник. Луцьк. 2023. С.108–111.

22. Мельник І. А., Масицька Т. Є. Семантична палітра і синтаксичні параметри числівника. *Мовознавчий вісник : зб. наук. пр.* Черкаси : видавець ФОП Гордієнко Є. І., 2025. Вип. 38. С. 69–79.

23. Ore Л.-Ю. Нерру-нерру: п'ять кроків до порозуміння будь з ким. Харків, 2019. 191 с.

24. Сербенська О. Антисуржик: вчимося віжливо поводитися і правильно говорити. Львів, 2019. 304 с.

25. Сербенська О. А. Голос і звуки рідної мови. Львів : Апріорі, 2020. 280 с.

26. Стислий огляд основних змін у новій редакції «Українського правопису». 2019.

Режим доступу: <https://mon.gov.ua/storage/app/media/zagalna%20serednya/osnovni-zminy%202019.pdf>

27. Струганець Л. В. Мовнокомунікативна компетентність учителя-лідера: навч. посібник. Київ : ДП «НВЦ «Пріоритети», 2016.

28. Український правопис / НАН України. 2019. Режим доступу : <https://mon.gov.ua/storage/app/media/zagalna%20serednya/%202019.pdf>

29. Флемінг К. Говорити легко та невимушено: як стати приємним співрозмовником. Харків, 2021. 240 с

30. Kostusiak N., Shulska N., Kozlova T., Lynnyk Y., Slashchuk A., Musiichuk T. Features of Public Communication: Rhetorical Skill and Language Manipulation. *AD ALTA: Journal of Interdisciplinary Research*. 2022. Vol. 12, Issue 2, Spec. Issue XXIX. P. 208–213. URL : http://www.magnanimitas.cz/ADALTA/120229/papers/A_36.pdf

31. Melnyk I., Holoikh L., Kalishchuk D., & Levchuk I. Verbal Markers of the Concept of Peace: Psycholinguistic and Lexical Analyses. *East European Journal of Psycholinguistics*, 2020. 7(2). P. 214–230. URL : <https://eejpl.vnu.edu.ua/index.php/eejpl/article/view/376/257>

32. Melnyk I., Masytska T., Holoikh L., Kravchuk V., Polezhaieva T., Honchar K. Evaluative Lexis in Contemporary Publicistic Discourse: Lexicological and Psycholinguistic Projection. *AD ALTA: Journal of Interdisciplinary Research*. 2022. Vol. 12, Issue 1, Spec. Issue XXVII. P. 12–19. URL : http://www.magnanimitas.cz/ADALTA/120127/papers/A_02.pdf